

Accions educatives realitzades els anys 2021 i 2022 a Barcelona en relació a l'Alimentació Sostenible

Reflexions dels infants i joves

L'any 2021 Barcelona ha estat Capital Mundial de l'Alimentació Sostenible (CMAS en endavant) i ens ha portat multitud de propostes i d'ocasions per a revisar l'alimentació des de la triple perspectiva de salut, justícia global i clima i definir les dimensions d'una alimentació sostenible.

El Consorci d'Educació de Barcelona es va sumar als objectius de la CMAS i va animar tots els centres educatius de la ciutat a impulsar el debat educatiu al voltant del sistema alimentari alineant programes i propostes ja existents, focalitzant activitats, creant nous recursos i promovent iniciatives.

Al llarg del curs 2021-2022, un gran nombre de centres educatius d'educació infantil i primària, educació secundària, educació especial i estudis postobligatoris van treballar mitjançant diversos programes i projectes i des de diferents perspectives (curriculars, experiencials, socials, familiars...) molts dels reptes que planteja la transició cap a una alimentació sana, justa i sostenible, bona per a les persones, els territoris i el planeta.

Amb aquest document volem destacar i valorar les aportacions dels infants sorgides de quatre de les iniciatives impulsades en el marc de la CMAS 2021.

¹ Dimensions de l'alimentació sostenible: <https://www.alimentaciosostenible.barcelona/ca/que-es-lalimentacio-sostenible>

Aportació dels ciutadans més joves a l'Estratègia per l'Alimentació Sostenible Barcelona 2030

Ara recollim com l'aportació dels ciutadans més joves a l'Estratègia per l'Alimentació Sostenible Barcelona 2030 el resultat de la seva reflexió, les preguntes plantejades, els neguits manifestats així com les propostes i compromisos que van compartir amb la comunicat educativa en diferents moments participatius ha estat un exercici de participació ciutadana més coherent, responsable, democràtic i cooperatiu.

1. Exposició 'Ara, aquí, les escoles'

En el marc de la iniciativa "Ara, aquí, les escoles per l'alimentació sostenible", unes escoles van elaborar un abecedari visual de l'alimentació sostenible. Més de 200 pòsters van donar vida a una exposició i un catàleg digital que es van presentar en un acte el 10 de desembre de 2021, Dia Mundial dels Drets Humans. Darrere de cada cartell hi ha una feina de reflexió en equip al voltant de les "9 dimensions de l'alimentació sostenible".

Les conclusions que es poden extreure d'una lectura atenta dels pòsters connecten amb la segona de les disset fites dels objectius del desenvolupament sostenible (ODS) de l'Agenda 2030 i l'alumnat les va expressar en els termes següents:

- Menjar bé és cuidar-nos.
- Menjar bé és cuidar el planeta.
- Tots tenim dret a una alimentació sana, nutritiva i suficient durant tot l'any.
- Uns bons hàbits alimentaris afavoreixen una bona salut.
- Una dieta equilibrada per a una vida equilibrada.
- Cada estació de l'any té un color. Mengem productes del temps.
- Millor si optem per productes de km 0.
- Els nostres hàbits alimentaris repercuten en la manera com tractem el nostre planeta.
- Podem millorar el planeta o empitjorar-lo, depèn també de nosaltres, del camí que escollim.
- De vegades el que és barat per nosaltres li surt car al planeta.
- És urgent reduir els residus.
- Hem d'actuar amb visió d'una justícia que arribi arreu i a tothom.
- El triangle seria: alimentació sana, alimentació sostenible, alimentació justa.
- Menjar bé és una necessitat. Menjar intel·ligent és un art.
- És l'hora del canvi. Tu decideixes!

2. Joves per l'emergència climàtica

Setze centres educatius van participar en les jornades “Emergència climàtica. La ciència respon” celebrades el mes de maig del 2021 juntament amb la comunitat científica, personal tècnic, gestor i polític que treballa per elaborar plans i polítiques públiques.

Un grup de joves van llegir i entregar un manifest fruit d'un procés de recerca fet a l'aula del febrer al maig del 2021.

D'aquest manifest global, quatre dels centres participants, van treballar un manifest centrat en l'alimentació sostenible (vegeu-ho [aquí](#)), que es va lliurar a l'alcaldeessa Ada Colau al Fòrum de Ciutats celebrat el mes d'octubre a Barcelona i van llançar aquestes demandes cap al món científic, les administracions públiques i la ciutadania:

**Coherència i compromís amb els acords internacionals,
independència dels interessos econòmics i la penalització
de pràctiques insostenibles.**

3. Novena edició del Congrés de Ciència

En la 9a edició del Congrés de Ciència "Alimentant el futur", en què han participat 35 centres educatius, s'han impulsat els treballs d'investigació i recerca envers l'alimentació sostenible per destacar-ne la importància i connexió amb l'emergència climàtica i l'impacte en les vides de l'alumnat.

Al web Congrés de Ciència "Alimentant el futur" hi trobareu els vídeos divulgatius protagonitzats pels mateixos alumnes explicant el procés de la seva recerca.

Aquesta experiència posa en evidència l'interès i la consciència de l'alumnat i com incideix en les seves famílies.

La diversitat de preguntes que es van fer els infants s'agrupen en les temàtiques següents:

- Dietes saludables (menys sucres i ultraprocessats, esmorzars i berenars + sans, etcètera)
- Malbaratament d'aliments i residus alimentaris
- Procedència, sostenibilitat i conservació d'aliments
- Petjada al planeta del consum d'aliments

Al programa del 9è Congrés de Ciència "Alimentant el futur", s'exposen les preguntes de les recerques científiques dutes a terme:

Dissenyat per Nora Aragón Martínez
Escola Duran i Bas (4t)

ALIMENTANT EL FUTUR

9 CONGRÉS
DE CIÈNCIA

DIMARTS 31 DE MAIG

DILLUNS 30 DE MAIG

1R TORN

9:15 h - Connexió dels centres i personal científic

9:30 h Benvinguda Sra. Mercè Massa, gerent.

Com podem saber si el que mengem és saludable?
Escola Mestre Morera. Alumnat de P5

Per a què podem utilitzar les plantes aromàtiques que hem plantat a l'escola?
Escola Catalonia. Alumnat de P5

Com podem ajudar al medi ambient sense malbaratar aliments?
IE Sicília. Alumnat de 1r i 6è

Es poden fer berenars saludables, divertits i sostenibles?
Escola Ítaca. Alumnat de 1r

Valoració de científiques i científics

2N TORN

11 h - Connexió **11:15 h Inici**

Com podem cuidar el planeta menjant?
Escola Joan Miró. Alumnat de 2n

Com de sostenible és la fruita i la verdura de les botigues del nostre barri?
Escola Can Fabra. Alumnat de 2n

Com podem obtenir aliments a partir d'altres aliments?
IE Tres Fonts de les Corts. Alumnat de 2n

Quines restes genera un suc de fruita?
Escola La Pau. Alumnat de 2n

Què podem fer amb la fruita que no mengem a l'escola?
Escola Pegaso. Alumnat de 3r

Valoració de científiques i científics

1R TORN

9:15 h - Connexió **9:30 h Inici**

Com ho fariem nosaltres per fer un producte sostenible i saludable?
IE Costa i Llobera. Alumnat de 3r

Quina és la petjada que deixa tot allò que mengem?
Escola Duran i Bas. Alumnat de 4t

Ens ho mengem tot?
Escola Concepción Arenal. Alumnat de 4t

Quin camí segueixen els aliments?
Escola La Muntanyeta. Alumnat de 3r

Per què hi ha productes que caduquen abans?
Escola Els Xíprers. Alumnat de 3r

Valoració de científiques i científics

2N TORN

11 h - Connexió **11:15 h Inici**

Per què la sal conserva els aliments?
Escola Fort Pienc. Alumnat de 3r

Son sostenibles els nostres esmorzars?
IE El Til·ler. Alumnes de 2n i 3r

Hi ha vida a les escombraries?
Escola Montseny. Alumnat de 2n

Què podem fer nosaltres per tenir una alimentació més sostenible?
Escola Calderón de la Barca. Alumnat de 3r

Quanta aigua necessitem per produir els aliments que mengem?
Escola L'Estel. Alumnat de 3r

Valoració de científiques i científics

DIMECRES 1 DE JUNY

1R TORN

9:15 h - Connexió 9:30 h Inici

D'on venen els productes que consumim per berenar?

Escola la Llacuna del Poblenou. Alumnat de 5è

De quina manera podem continuar menjant kiwis?

Escola Josep Maria Jujol. Alumnat de 5è

Quant de sucre bevem i no veiem?

Col·legi Sant Lluís. Alumnat de P5 i 6è

Què podem fer des de l'escola perquè l'alimentació sigui més sostenible?

Escola Drassanes. Alumnat de 6è

Valoració de científiques i científics

2N TORN

11 h - Connexió 11:15 h Inici

Com ens arriba la verdura a l'escola i perquè en mengem cada dia?

Escola Sagrada Família. Alumnat de 4t

Com es fan malbé els aliments frescos i què es pot fer per evitar-ho?

Escola Sant Martí. Alumnat de 4t

On trobem el sucre?

Escola Ferran Sunyer. Alumnat de 4t

Com podem fer un hort el més sostenible possible?

Escola Gayarre. Alumnat de 5è

Quina petjada deixen els nostres esmorzars al planeta?

IEA Oriol Martorell. Alumnat de 5è

Valoració de científiques i científics

DIJOUS 2 DE JUNY

10:15 h - Connexió 10:30 h Inici

Mengem massa carn?

Escola Tabor. Alumnat de 3r

Com podem fer que el nostre berenar sigui un àpat saludable?

Escola Nou Patufet. Alumnat de 3r

Quin viatge fa el menjar?

Escola Bogatell. Alumnat de 2n

Com podem allargar la vida de les fruites?

Escola Els Horts. Alumnat de 3r i 4t

Com podem reduir nosaltres el malbaratament dels aliments en el nostre menjador escolar?

Escola Doctor Ferran i Clua. Alumnat de 4t

Es descompondran de la mateixa manera una hamburguesa casolana i una ultraprocesada?

Escola Diputació. Alumnat de 3r

I nosaltres, què podem fer per reduir la quantitat d'aliments que llencem?

Escola SEAT. Alumnat de 6è

Valoració de científiques i científics

ORGANITZA

Consorci d'Educació
de Barcelona
Generalitat de Catalunya
Ajuntament de Barcelona

Centres de Recursos Pedagògics
de Barcelona

COL·LABORA

ASSOCIACIÓ CATALANA DE
COMUNICACIÓ CIENTÍFICA

CROG
CENTRE DE RECERCA
EN AGRIGENÒMICA

CosmoCaixa

eduscopi

4. Pregó i decàlegs dels infants

El [Pregó dels Infants](#) a les Festes de Santa Eulàlia és un projecte educatiu liderat per l'Ajuntament de Barcelona, adreçat als nens i nenes de 3r, 4t, 5è i 6è de primària de les escoles ordinàries i d'educació especial de la ciutat per a promoure i difondre els drets dels infants. L'edició 2021-2022 s'ha centrat en el dret a una alimentació sana i sostenible.

Les 19 escoles participants han treballat conjuntament per crear els versos del pregó i agrupades per districtes, han elaborat un decàleg adreçat a les autoritats locals que recull propostes i compromisos per millorar la ciutat i la qualitat de vida de les persones que hi viuen.

Els infants que hi han participat expliquen que “una alimentació sana i sostenible és imprescindible per poder créixer bé, cuidar-nos i respectar el nostre entorn. Treballar sobre aquest tema ens ha permès entendre com podem mantenir una dieta equilibrada, conèixer més aliments, saber d'on provenen, opinar i decidir per nosaltres mateixos i mateixes. Amb la feina que hem fet a classe, ens hem adonat que no tots els infants tenen accés a una alimentació sana i de qualitat, i estem decidits i decidides a ajudar a canviar aquesta situació! Per això hem pensat unes quantes idees i propostes que ens agradaria que treballéssiu des dels districtes per garantir el dret a l'alimentació sana i sostenible de tots els infants. Volem continuar aprenent i sobretot volem cuidar-nos nosaltres i el nostre planeta”.

A continuació, destaquem els compromisos i demandes principals que es recullen als decàlegs elaborats pels infants que també es poden consultar al web www.elpregodelsinfants.cat

Compromisos principals:

- Comprar i menjar productes de proximitat i de temporada.
- Comprar en mercats o botigues petites del barri.
- Menjar menys carns vermelles i processades i menys sucre
- Provar aliments nous i més diversos
- Millorar els hàbits socials i higiènics a la taula
- Reduir el malbaratament
- Avançar en autonomia i ser més actius i responsables per aprendre i saber què podem menjar i què no, per planificar el menú, per comprar, per cuinar els aliments, compartir i difondre els nostres aprenentatges, etcètera
- Reduir els embolcalls i el plàstic
- Cultivar allò que mengem

Propostes i demandes principals:

- Disposar de més i millor informació sobre l'origen i la qualitat dels aliments, l'etiquetatge, etcètera.
- Fer activitats que ens ajudin a entendre la importància de l'alimentació sana i sostenible al llarg de tota la primària.
- Garantir que tots els nens i nenes puguin fer cinc àpats sans i sostenibles al dia.
- Opinar sobre la nostra alimentació i ser escoltats.
- Tenir més poder i capacitat d'acció en la nostra alimentació.
- Prevenir el malbaratament.
- Regular la publicitat d'aliments insans.
- Disposar d'un espai a l'escola per aprendre a cuinar, espais a l'aire lliure per menjar sense contaminació, arbres fruiters o espais urbans per cultivar a la ciutat.

Valors educatius i de participació ciutadana

Del conjunt del treball que s'ha fet, destaquem aquests valors educatius i de participació ciutadana.

- El fet de plantejar un repte i donar-hi resposta com a comunitat escolar de la ciutat, per reconèixer que la problemàtica ens afecta a tots i que tots hem d'avançar conjuntament. No és un problema d'unes persones o d'unes escoles, i sí que ens afecta a tots i totes. No competim, sinó que ens cal col·laborar, ajudar-nos...
- La possibilitat de posar en comú la complexitat de mirades que requereix afrontar el repte d'una alimentació sostenible, i que ens l'hem de plantejar en l'àmbit personal, de ciutat i del planeta.
- El treball fet per sintetitzar aquestes diverses mirades a "L'abecedari de l'alimentació sostenible" (iniciativa "Ara, aquí les escoles per una alimentació sostenible"), que recull de manera gràfica les aportacions al voltant d'idees-clau
- La integració de les diverses propostes i accions en el marc d'altres activitats que es proposen a les escoles (pregó de Santa Eulàlia, Congrés de Ciència...). Sabem que les escoles tenen un bombardeig de propostes de diferents sectors de la ciutat, del Departament d'Educació, d'entitats, etcètera, i és necessari relacionar esforços i donar-hi coherència, perquè en cas contrari, es perceben com a objectius diferenciats que comporten aprenentatges/accions molt atomitzats i poc aprofundits.
- El nombre important d'activitats i idees que han sorgit i el seu grau de creativitat que poden ser un bon banc de recursos per a les escoles que hi han participat i moltes d'altres.
- El fet que els infants i els joves construeixin també la seva identitat personal i col·lectiva amb valors que defensin la convivència de tots els éssers vius, així com una idea de futur on el canvi encara és possible.

En paraules d'Edgar Morin, en els set coneixements bàsics de l'educació del futur, parla de convèncer els infants que hi ha futurs possibles, encara invisibles. Necessitem urgentment, cercar el realisme de la utopia si volem ajudar-los a fer-se grans i també cal reconèixer la seva sensibilitat i destacar les seves aportacions perquè puguin construir un món sostenible i fer possible un futur viable.

**Aquestes són les propostes i els compromisos dels infants i joves per a la transició cap a una alimentació sana, justa i sostenible.
Escoltem el que han dit!**

Setembre del 2022